

ga Čehi še kdaj podpirajo v njegovih prizadevanjih. Vez mej Čehi in Slovenci bi bila pretrgana, in kake posledice bi to imelo za nas, si lahko vsak sam predstavlja.

Nam se sploh čudno zdi, kako je mogla katoliško-narodna stranka zavzeti tako določno stališče glede taktike prihodnjih poslancev. Katoliško-narodna stranka se poganja za ohranjenje skupnega kluba vseh slovenskih, hrvatskih in maloruskih poslancev, pri tem pa določa taktiko, ne da bi vedela, če bodo drugi slovenski, hrvatski in maloruski poslanci s tem tudi zadovoljni. Napredni slovenski poslanci gotovo ne bodo pritrdili tej taktiki, hrvatski tudi ne, poslanci katoliško-narodne stranke bodo torej osamljeni. Ne zdi se nam verjetno, da bi volilni odbor katoliško-narodne stranke ne bil tega sam spoznal, verjetnejše se nam zdi, da se sploh ne meni za druge poslance, ker se ne misli po njih ravnati, ker se ne misli udati sklepu večine skupnega kluba, nego hoče hoditi svoja pota. Z drugimi besedami: Katoliško-narodna stranka se je sprijaznila z mislijo, da razbije na narodni podlagi stoječ skupni klub slovenskih in hrvatskih poslancev, naj se potem že združi z nemškimi klerikalci v jeden klub ali pa si osnuje svoj posebni klubčič.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani vsem svojim podružnicam.

Pridne hčerke so materi veselje in podpora. Razkropljene po svetu bivajo z materjo v tesni zvezi. Raduje se mati, ako čuje o njih, da se lepo razcvitajo in krepko razvijajo. Kadar je pa v potrebi, sme se zanašati na njihovo pomoč.

Taka mati je družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani; hčerke so ji podružnice, razkropljene po vsem slovenskem ozemlju.

Družba sv. Cirila in Metoda želi ostati v dobrih in hudih dnevih v najožji dotiki s svojimi podružnicami.

Dva vzroka jo nagibata, da danes prav vsem podružnicam pošilja pričujoče pismo, pričakuje pa tudi prav od vseh ugodnega odgovora. Prvi vzrok je — povejmo kar naravnost — potreba, iz katere jo more rešiti le vsestranska krepka podpora. Drugi vzrok pa je ta, da namerava po novem letu izdati „Vestnik“, v katerem bi rada svetu pokazala svoje ljube hčerke, vse svoje podružnice brez izjeme lepo opravljene in dobro urejene.

I.

Ne govorili bi resnice, ko bi tožili, da pojema zanimanje za družbo sv. Cirila in Metoda. Marsikatero koristno društvo je že zamrlo, ker je prvotni ogenj navdušenja zanje prehitro ugasnil; za družbo sv. Cirila in Metoda pa po 15letnem obstanku še vedno gori mnogo blagih src, napolnjenih z ljubeznijo do milega slovenskega naroda in do nedolžne mladine.

Vzrok, da je družba sv. Cirila in Metoda prišla v zadrego in je prisiljena prositi svojih podružnic nujne in

vsestranske podpore, ni toliko pojemanje njenih dohodkov, ampak v večji meri rast njenih neogibno potrebnih stroškov. Njeni zavodi se namreč množe, in tako se širi njen delokrog. To je znamenje, da družba ne umira, ampak živi in krepko živi, če tudi deluje brez hrupa in bolj na tihem. Ustanovljene zavode mora družba vzdrževati — da bi se opustili; kaj bi rekli Slovenci! — A težko je tudi odboru glavne družbe neugodno reševati toliko nujnih in dobro podprtih prošenj za razširjevanje že obstoječih šol (na pr. enorazrednice na Muti v dvoali trirazrednico), za zboljšanje tu in tam premajhnih ali sicer neugodnih šolskih prostorov in za razne druge podpore, ki vse merijo na ometje slovenske dece, ki se potaplja v nemški in italijanski povodnji. In vendar je moral v svoji zadnji seji dne 11. oktobra t. l. krvavečim srcem odbiti mnogo takih prošenj, ker je blagajnik izkazal za to leto že do sedaj 2669 kron primanjkljaja, ta pomanjkljaj pa se do konca leta še znatno povikša, ako se ne pomnože prispevki v teh poslednjih dveh mesecih letošnjega leta.

Izredni večji darovi, kakor volila, številnejše pokroviteljnine in dr. bi sicer družbi uprav sedaj jako dobro došli. A na izrednosti se nikdo ne more zanašati.

Družbi najzanesljivejša opora so redno delujoče podružnice. Prav mnogo jih je, ki leto za letom vestno pobirajo in glavni družbi pošiljajo doneske svojih udov, sklicujejo shode, snujejo poučne ali zabavne sestanke, imajo lepo urejeno in delavno načelnštvo, pridobivajo novih udov in o svojem delovanju pravočasno obveščajo odbor glavne družbe. Vsem tem se glavni odbor iskreno zahvaljuje in jih stavi drugim podružnicam v izgled.

Nekaj podružnic pa je v svojem poslovanju nekoliko zastalo. Nekatero že dalje časa niso pobrale letnih doneskov od svojih udov, druge ne sklicujejo zborov, ne obnavljajo o pravem času svojega načelnštva in ničesar ne poročajo glavnemu odboru. Vse to je lahko razumljivo iz raznih okolščin. Slovenci imamo mnogo narodnega davka in dela, da včasih ne moremo vsemu kaj. Zato noče glavni odbor družbe sv. Cirila in Metoda nikomur očitati premajhne požrtvovalnosti in delavnosti. Prosi pa vse rodoljube in zlasti svoje podružnice, naj takoj zbero se moči, da družbi, ki je danes na več krajih pogoj našega narodnega obstanka, v sedanji potrebi prihite na pomoč.

Marsikateri ud ene ali druge podružnice bi rad vplačal svoj letni prispevek, ko bi ga kdo v pravem času opomnil, marsikdo bi se v družbo upisal, ko bi ga kdo nagovoril, ali ko bi bila v njegovi bližini kaka delavna podružnica. — Zato prosimo vse podružnice, naj v tem dvojnem smislu počive svoje delovanje, da namreč pobere kolikor mogoče tudi zastale doneske svojih udov, in da skušajo pridobiti kar največ novih družabnikov. — Nekatero podružnice pošiljajo vsako leto v primernem času kakega zanesljivega slà s plačilnimi listki (pobotnicami) do vseh svojih udov, da pobere letne doneske. Ko pošlje blagajnik nabrane prispevke glavni družbi,

odšteje stroške za tacega pobiralca. To postopanje popolnoma odobravamo — menda je do mala najshodnejše; tudi je priporočamo povsod, kjer ne morejo člani naših podružničnih odborov do družbenic ali družbenikov.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranji položaj. — Mej vlado in mej Čehi obstoječe nasprotje se je zadnji čas silno poostrilo. Vlada pritiska na vso moč, da se mora iz notranjega uradovanja na Češkem odpraviti zadnji sled češčine, in ker se praški višjesodni predsednik temu pritisku ni hotel udati, je odstopil. S tem je prišel češki minister Rezek v jako neprijeten položaj, zakaj vse javno mnenje pravi: ali nima ta minister prav nič vpliva in ne more prepričati zoper Čeha naperjenih sklepov vlade, potem naj odstopi, ali pa se ga sploh nič ne vpraša, in potem naj tudi odstopi. Tudi sicer jako previdno češko plemstvo začelo je energičnejše nastopati. Tako je te dni vodja češkega plemstva deželni maršal knez Jurij Lobkovic pri otvoritvi češkega obrtnega muzeja imel govor, v katerem je odločno in ostro obsodil narodnostno politiko sedanjega ministrstva. To je znamenje, da se vevplivni češki aristokratje pripravljajo na energičnejše nastopanje zoper vlado.

Volilno gibanje se razvija čedalje živahnejše. V raznih kronovinah se vrše sedaj volitve volilnih mož. Vse kaže, da bodo nemški radikali nekaj mandatov pridobili, socialni demokratje pa nekaj mandatov izgubili.

Deželni zbori se snidejo, kakor je ministrski svet v sredo sklenil, mej 15. in 20. decembrom, a zborovali bodo le nekaj dni. V češkem deželnem zboru hočejo tudi deklaracijo nadvojvode Frana Ferdinanda na razgovor spraviti.

Nesloga mej Čehi. — Mej mladočeškimi voditelji sta dve struji. Jedna, radikalnejša, hoče, naj se na vsak način nadaljuje obstrukcija, druga je proti obstrukciji. Tej stoji na čelu bivši predsednik mladočeškega kluba dr. Engel. Sodi se, da v slučaju, če se mej tema frakcijama ne doseže sporazumljenje, se utegne mladočeški klub razcepiti na dva dela.

Hrvatska. — Te dni se je sešel hrvatski deželni zbor. Opozicija namerava spraviti na razgovor vprašanje o bosanskih železnicah in pa deklaracijo nadvojvode Frana Ferdinanda glede prestolonasledništva. Ban je obljubil, da se ta deklaracija predloži hrvatskemu saboru, a bržčas ne bo mogel svoje obljube izpolniti, kajti ministrski predsednik Széll je v nasprotju s to obljubo izjavil v ogrskem parlamentu, da se deklaracija hrvatskemu saboru ne predloži, češ, Hrvatska je del Ogrske in je s sklepom ogrskega parlamenta ta zadeva tudi zanj urejena in dognana.

Nemčija. — Te dni se je sešel nemški državni zbor. Socialni demokratje so zahtevali, naj se jim v predsedstvu prepusti jedno mesto. To se ni zgodilo in sicer so druge stranke rekle, da zategadelj ne, ker bi se soc. demokrat ne hotel pokloniti cesarju. Velika razprava se je vnela o nemški ekspediciji na Kitajsko, ki stane že doslej 152 milijonov mark. Vlada se je izrekla zoper razdelitev Kitajske. Za prihodnje dni je napovedana velika razprava o podkupljivosti berlinske policije.

Srbija. — Razni listi so poročali, da se je mej srbskim kraljem in njegovim očetom Milanom dosegla poravnava, čemur pa se oficijalno odločno oporeka.

Francija. — Združeni reakcionarci so poskusili strmo-glaviti sedanje ministrstvo s tem, da so je obdolžili, da prodaja odlikovanja. Ta poskus se je izjalovil, in je zbornica izrekla vladi zaupanje. Poroča se, da pripravlja vlada zakonski načrt glede konfiskacije premoženja cerkvenih kongregacij, katero premoženje znaša nad tisoč milijonov frankov.

Vojna v južni Afriki se nadaljuje še vedno. Buri se bore v raztresenih četah, a delajo Angležem silno preglavico in mnogo škode. Te gverila-vojne pač še dolgo ne bo konec. Prezident Krüger je dospel v sredo v Marziljo. Kakor se potrjuje, se mu je posrečilo, rešiti vse transvaalske državne arhive in tudi državni zaklad, ki znaša 20 milijonov.

Obrtnija.

Nemško, madžarsko in slovensko „Svoji k svojim“.

I.

Vzemi katerikoli nemški časopis v roke, v vsakem najdeš ali milih tožba ali pa ostrih napadov na „slovenski šovinizem“, češ Nemci na gospodarskem polju ne poznajo narodnostnih gesel, dočim smo Slovenci na polje narodnega gospodarstva zanesli geslo „Svoji k svojim“, torej politično oziroma narodnostno geslo.

V resnici pa so razmere vse drugačne, kakor jih slikajo nemški časopisi in v resnici nas Nemci, kar se tiče šovinističnega nacijonalizma na polju narodnega gospodarstva še daleč prekašajo. Avstrijski Nemci so tega šovinizma ravno tako prešinjeni, kakor Nemci „v rajhu“. Prusija meče neštete milijone skozi okno, da bi na Poznanjskem s pomočjo nemške kolonizacije zatrla poljski živel in Poznanjsko premenila v nemško provincijo. V času, ko nemški industrijalci in lastniki rudnikov in premagokopov bridko tožijo, da primanjkuje delavcev, v tem času izganja nemška policija slovanske delavce kar trumoma ali jih vsaj šikanira na vse načine in to zgolj iz nemškega nacijonalnega šovinizma, če tudi ima industrija od tega veliko škodo. Ako že ni izhajati brez inozemskih, nenemških delavcev in obrtnikov, trpe v Nemčiji rajši švedske, italijanske in celo arabske ali kitajske delavce, kakor pa slovanske. Zlasti napram laškim, arabskim in kitajskim delavcem in obrtnikom se doslej nemški šovinizem še nikdar ni oglasil, to pa zategadelj ne, ker stoje ti tuji delavci na nižji kulturni stopinji kakor nemški, ker nemški narodnosti niso čisto nič nevarni, in ker je tudi „standard of life“ teh tujcev veliko nižji kakor pri nemških delavcev, ker je neprecenljivega pomena za bisago nemških kapitalistov.

Nemški šovinizem na narodnogospodarskem polju se zrcali tudi še na drug način. Prosluli „katederski socialisti“ so se v zadnjih letih prelevili v nemške nacijonalce najhujše vrste. Adolf Wagner, Schmoller, Weber, Sering in drugi teh kateder socialistov oznanjajo, da se mora vsa vzhodna Nemčija brezobzirno in s porabo največje krutosti germanizovati.

Kaj pa avstrijski Nemci, ki s tako ogorčenostjo postavljajo naše geslo „Svoji k svojim“ na sramotni oder?

Ti Nemci izvršujejo na vseh poljih narodnega gospodarstva z veliko brutalnostjo tisto geslo, ki je mi največ samo z besedami oznanjamo, na katero pa vsi tako radi pozabljam. Nemeec se dosledno ogiba slovan-

mil. gosp. proš kandidaturo sprejel. Za slučaj njegove izvolitve bi mil. gospod proš vendar moral vstopiti v „Slovansko krščansko-narodno zvezo“, torej v klub, ki pobija tista načela, katera mora mil. gospod proš kot Nemeč zastopati in ki zastopa tista načela, katera mora pobijati mil. gosp. proš, prav ker je Nemeč. Ali je mar katoliško-narodna stranka že danes pripravljena razgnati ta skupni klub in se združiti z nemško katoliško stranko, ki je vendar na svojo zastavo zapisala nemški državni jezik?

Kakor rečeno, vsa čast in vse spoštovanje mil. gosp. proštu, ali ker bi njegova kandidatura, če se vzdrži, pomenila, da je katoliško-narodna stranka za vrgla svoj narodni program, mislimo, da je popolnoma opravičeno, ako se zahteva, naj se ta kandidatura opusti.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani vsem svojim podružnicam.

(Konec.)

II.

Z „Vestnikom“ je družba sv. Cirila in Metoda zastal; poslednjega je izdala l. 1898. Vzrok je bil nekoliko ozir na tiskovne stroške, nekoliko pa ozir na one podružnice, o katerih ni imela zadostnih ali celo nikakih poročil.

V začetku 20. stoletja pa bi družba sv. Cirila in Metoda rada priobčila „Vestnik“, ki o poslednjih velikih skupščinah poroči le najvažnejše stvari, sicer pa natančno pojasni sedanje družbeno stanje, in zlasti poda pregleden imenik podružnic, njihovih odborov, število udov in za znamek letnih doneskov.

Zato nujno prosimo vse podružnice, da naj zanesljivo do novega leta pošljejo:

1.) Popolen imenik svojega načelnštva. Naj se ne pozabi pridjati značaja raznih podružničnih načelnikov. Kjer je načelnštvo nepopolno, ali mu je že pretekla doba, naj se skliče podružnični zbor, da se izvrše potrebne volitve. Nekaj je takih podružnic, ki spe kar mnogo let. Vodstvo glavne družbe tudi teh še ne šteje med mrtve in jih ni črtalo, ker je vendar laže poživiti stare, nego ustanovljati novih. (Novim je treba iskati šele oblastvenega dovoljenja).

V veliko zaslugo bomo šteli vsakemu rodoljubi, kdor v takih slučajih zbere nekoliko udov bivše podružnice (katerim se lahko precej pridružijo novi udje), da si zopet izvolijo redno načelnštvo in se podružnica reorganizira. Ako ne ve, kako bi postopal, naj se pismeno pozove do „Vodstva družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

2.) Zanesljiv zapisnik pokroviteljev, ustanovnikov in število tistih letnikov in podpornikov po § 10. glavnih pravil, ki so vsaj za l. 1900. plačali svoj letni donesek.

Le na to resnično število udov se bo vodstvo oziralo ob prihodnji veliki skupščini. Naj se ob tej priliki

podružnice potrudijo, da kolikor se dá, pomnože število svojih udov, zlasti med preprostim narodom. Veseli smo tudi velikega števila podpornikov, ki plačujejo le 20 vinarjev na leto. — Vendar naj se nam vsako leto (do novega leta) naznani le resnično število plačujočih udov. Kdor opomnjen ne plača, naj se ne šteje za tisto leto. Naznanjeno število udov naj se torej ujema s poslano svoto denarja.

3) Ves denar, kar ga nabere do konca decembra t. l., in sicer razložen po sledečih postojankah:

I. Pokroviteljnine	} z imeni in značajem pokroviteljev in ustanovnikov, ako se to še ni poprej poslalo, oziroma naznanilo.
II. Ustanovnine	
III. Prispevki (koliko?) letnikov v znesku	
IV. Prispevki » podpornikov v znesku	
V. Drugi dohodki (Darila itd.), ako se nam še niso poslali.	
<hr/>	
Skupni dohodki	
Stroški za	
<hr/>	
Podružnica pošilja torej	

Tiste podružnice, ki za prejšnja leta niso ničesar poslale, pa morda sedaj še kaj nabere ali odločijo za prejšnja leta, naj to razgledno poročajo zlasti o prispevkih letnikov in podpornikov: za l. 1898. . . . za l. 1899. . . . za l. 1900. . . .

Kjer to ne bo razločeno, štelo se bo vse in v „Vestniku“ objavilo za l. 1900., razun, ako so se prejšnja leta tudi redno pošiljali prispevki, kar imamo pa že zapisano.

Sklepajoč to pismo ponavljamo nujno prošnjo, da od vseh podružnic prejmemo ugodnih odgovorov.

Politični pregled.

Notranji položaj je v obče nespremenjen in reči se mora, da se tudi nihče zanj prav ne meni, zakaj to, kar je bistvo vsega položaja, bodo li Čehi nadaljevali obstrukcijo ali ne, je popolnoma stopilo v stran. Staročehi, ki so postali nekaki vladni priganjači, sicer dopovedujejo Mladočehom dan na dan, da jim obstrukcija ne pomore do zmage, k večjemu, da se vsled nje doseže od Nemcev zahtevano izoliranje Mladočehov in omogočili absolutizem, ali to je brez realne vrednosti, ker se Mladočehi še sami niso odločili glede bodoče svoje taktike. V obče se sicer sodi, da bodo Čehi nadaljevali obstrukcijo, zlasti ker vlada sedaj z vso silo in brezobzirnostjo iztirava češki jezik iz notranjega uradovanja, a čuje se tudi nasprotno mnenje, da bodo Mladočeki opustili obstrukcijo in z opozicijo skušali zadušiti sedanje ministrstvo, da „Slowo Polskie“ je celo debatiralo z vestjo, da se umakne Körberjevo ministrstvo in da sestavi Bilinski novo vlado, kar ravno ni tako nemogoče, kakor bi nam nekateri listi radi dopovedali.

Stranke v novem državnem zboru. — Praški „Narodni Listy“ so se te dni bavili z vprašanjem, kako se bodo razdelile stranke v novem državnem zboru. Zveza z nemško katoliško stranko, pravijo „Narodni Listy“ je danes do cela nemožna. Člani te stranke so se izrekli preodločno za nemške zahteve, da bi mogli Čehi z njimi še kdaj stopiti v zvezo. Kdor se izreka jasno in razločno za nemški državni jezik, kakor se je nemška katoliška stranka, je naš sovražnik, pa naj to nemškim klerikalcem ugaja ali ne. Tudi Rumuni, ki so se tudi izrekli proti nam in za nemški državni jezik, ne bodo več sprejeti v večino desnice. Zvezo Čehov, Poljakov